

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วัฒนธรรม เป็นเอกลักษณ์ของความเป็นชาติ เป็นมรดกทางสังคม ที่ควรแก่การทะนุบำรุงและรักษา ภาษานับเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญอย่างหนึ่ง กิ่งพระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2521 อ้างถึงในผะอบ โปษะกฤษณะ 2521 : 2) พระราชทานในพิธีพระราชทานรางวัลการประกวดทำนองเสนาะของกรมศิลปากร เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2521 ตอนหนึ่งว่า

...ภาษา นอกจากจะเป็นเครื่องสื่อสาร แสดงความรู้สึก นึกคิดของชนทั่วโลกแล้ว ยังเป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึง วัฒนธรรม อารยธรรม และเอกลักษณ์ประจำชาติอีกด้วย...

ภาษา แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ภาษาพูดและภาษาเขียน ภาษาพูดเป็นสัญลักษณ์ของความคิดที่เราต้องการจะแสดงให้อีกฝ่ายหนึ่งรู้ สื่อความหมายโดยใช้เสียง ส่วนภาษาเขียนเป็นสัญลักษณ์ของภาษาพูด สื่อความหมายด้วย ตัวอักษร ผลจากการบันทึกภาษาเขียน ทำให้เกิดห้องสมุดขึ้นในระยะแรก (Chandler 1965 : 1, Dunlap 1972 : 2) และต่อมาไม่ว่าจะมีการบันทึกความรู้ ลงบนวัสดุชนิดใดก็ตาม ย่อมต้องการห้องสมุดเพื่อเก็บรักษางานนั้น ๆ รวมทั้งห้องสมุดจะเป็นที่อำนวยความสะดวก เมื่อมีผู้ต้องการใช้บันทึกเหล่านั้นตามความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละบุคคลและชุมชน (สุนทรีย์ หังสสุต 2518 : 224)

หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล (2523 อ้างถึงใน ศิลปากร, มหาวิทยาลัย 2525 : 3) โลกกล่าวถึง ความสำคัญในการอนุรักษ์ภาษาว่า ภาษาพูด เกิดขึ้นก่อน

ภาษาเขียน ตัวอักษรที่ปรากฏในหนังสือนั้นเป็นเพียง เครื่องบันทึกเสียงที่มนุษย์
 พุกัน แต่หนังสือทั่วโลกไม่สามารถบันทึกเสียงพูดได้แม้แต่ภาษาเดียว การ
 อนุรักษ์ภาษาไม่ให้วิบัติโดยการจักใหม่ห้องสมุดเสียง ซึ่งเป็นแหล่งสะสมรวบรวม
 เสียงที่บันทึกไว้ในแถบเสียง จานเสียง โดยการบันทึกและจักเก็บไว้
 เป็นหมวดหมู่คล้ายกับการจักเก็บหนังสือไว้ในห้องสมุด ห้องสมุดเสียงแบ่งตาม
 ลักษณะของ เนื้อหาที่บรรจุอยู่ในวัสดุได้เป็น 2 ประเภท คือ หมวดดนตรี และ
 หมวดเสียงอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ดนตรี ได้แก่ คำปราศรัย คำบรรยาย บทเรียน
 บทละคร เพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก เป็นต้น (Bryant 1963 : 192-212)

ห้องสมุดเสียง มีความสำคัญในการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมของ
 ชชาติ โดยเฉพาะวัฒนธรรมทางเสียง (Duckle 1967 : 511) เป็นการให้
 ความรู้และข่าวสารในรูปแบบหนึ่ง เป็นสื่อการเรียนการสอนที่สำคัญและเป็น
 การให้โอกาสประชาชนได้เข้าถึงความซาบซึ้งทางดนตรี รวมทั้งวรรณกรรมอื่น ๆ
 (Lovell 1970 : 7, Pearson 1963 : 1-3) การบันทึกเสียงต่าง ๆ ไว้ก็เพื่อการ
 ศึกษาค้นคว้าทั้งในปัจจุบันและอนาคตและถือเป็นการให้บริการทางวัฒนธรรม
 อย่างหนึ่ง (ธีรภรณ์ นาคพิณ 2524 : 24) ทั้งนี้ แถบบันทึกเสียงบางม้วน
 จึงให้คุณค่ามากกว่าการอ่านหนังสือหลาย ๆ เล่ม และบางม้วนก็เปรียบได้กับ
 หนังสือหายาก ซึ่งไม่สามารถค้นหาได้จากที่อื่น (ศิลปากร, มหาวิทยาลัย
 2525 : คำนำ) นอกจากนี้ห้องสมุดเสียงยังเป็นคลังข้อมูลให้นักจักรายการวิทยุ
 ได้ใช้อ้างอิง ตลอดจนเป็นวัตถุดิบเพื่อการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง
 (พัชรินทร์ เทมวรรณ 2525 : 103, อุบลวรรณ ปิติพิพัฒน์-โฆนิค 2526 : 17)
 เพราะฉะนั้น การดำเนินงานห้องสมุดเสียงอย่างมีประสิทธิภาพจึงจะทำให้ห้องสมุด
 เสียงเป็นแหล่งที่ให้ความรู้ในการศึกษา การค้นคว้าวิจัย การจรรโลงใจ และ
 การพักผ่อนหย่อนใจตามหน้าที่และวัตถุประสงค์หลักของห้องสมุดโดยทั่วไปและจะ
 ช่วยเอื้ออำนวยประโยชน์ในกิจการห้องสมุดแผนใหม่ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เพื่อเป็น
 การสนองความใคร่รู้ ใคร่ศึกษาของประชาชน การที่ห้องสมุดเสียงจะเก็บรวบรวม
 วัสดุและให้บริการได้อย่างสมบูรณ์นั้น อาศัยองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ
 งบประมาณ เวลา บุคลากร และวัสดุ (Redfern 1966 : 9) การดำเนินงาน

ห้องสมุดเสียงใหม่มีประสิทธิภาพจึงต้องอาศัยปัจจัยหลายประการดังกล่าว เพื่อให้ห้องสมุดเสียงใดเป็นแหล่งรวบรวมและส่งเสริมคุณค่าทางวัฒนธรรมของชาติอย่างแท้จริง

เนื่องจากการจัดดำเนินงานห้องสมุดเสียงในประเทศไทยยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากวงการห้องสมุด รวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องเท่าที่ควร (ชลัช สียะวานิช 2516 : 530) จึงประสบปัญหาในคานบุดลากร งานเทคนิค (เป็นค่นว่า การทำบัตรรายการ) ความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน และนอกจากนั้น การขาดกฎหมายควบคุมการส่งแถบเสียงหรือจานเสียงให้ห้องสมุดแห่งชาติเช่นเดียวกับหนังสือ (กัลยา จุฑศิริคณ, สัมภาษณ์) ก็เป็นผลทำให้การดำเนินงานห้องสมุดเสียงในประเทศไทยไม่ก้าวหน้าเช่นเดียวกัน ซึ่งนับว่าเทคโนโลยีที่ทันสมัยกำลังเข้ามามีบทบาทในกิจการห้องสมุดมากยิ่งขึ้น ฉะนั้นเพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้การจัดดำเนินงานห้องสมุดเสียงในประเทศไทยมีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงควรจะได้ศึกษาถึงการดำเนินงานห้องสมุดเสียงที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อจะได้ทราบถึงสภาพการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข โดยผู้วิจัยจะสำรวจห้องสมุดเสียง 8 แห่งในประเทศไทย ซึ่งคาดว่าผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการวางแผนและปรับปรุงการดำเนินงานห้องสมุดเสียงในประเทศไทยให้ดีขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต และเพื่อให้ห้องสมุดเสียงเป็นแหล่งค้นคว้าที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิชาการคนตรี อันจะเป็นผลสืบเนื่องไปถึงการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมของชาติให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมไทยต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดตั้งห้องสมุดเสียงในระยะแรกนั้นมีขึ้นอย่าง เป็นทางการ ในประเทศแถบยุโรป (Fothergill 1978 : 13, Saul 1970 : 214) โดยการสะสมของนักสะสมไว้ในห้องสมุดส่วนตัว (Abercrombie 1979 : 40, Bryant 1963 : 185, Stevenson 1972 : 103) เช่น ในงานวิจัยของ Cathleen Coyla Flanagan (1976) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดให้มีวัสดุบันทึกเสียงทางประวัติศาสตร์ในห้อง

สมาคมมหาวิทยาลัย ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากการสำรวจ เป็นคำตอบจากแบบสอบถาม และสัมภาษณ์ผู้อำนวยการของสมาคมมหาวิทยาลัยที่มีการให้บริการวีดิทัศน์ตึกเสียงทางประวัติศาสตร์ 8 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า ในการจัดให้มีแหล่งสะสมวีดิทัศน์ตึกเสียงทางประวัติศาสตร์ขึ้นในหอสมุดมหาวิทยาลัยนั้นส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากนักสะสมส่วนตัว (โดยการเสนอที่จะมอบวีดิทัศน์ตึกเสียงของคนที่ให้แก่หอสมุดมหาวิทยาลัย) มากกว่าจากการรวบรวมสะสมของบุคลากรของหอสมุดหรืออาจารย์มหาวิทยาลัยนั้น ๆ

ขณะเดียวกันในงานวิจัยของ Carol June Bradley (1978) ได้ศึกษาถึงพัฒนาการของหอสมุดดนตรีอเมริกัน โดยการสัมภาษณ์บรรณารักษ์งานเทคนิคที่มีประสบการณ์และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิของหอสมุดดนตรีอเมริกัน 8 คน ผลที่ได้ทำให้ทราบว่า การจัดตั้งหอสมุดดนตรีอเมริกันมีพัฒนาการที่ก้าวหน้ามากขึ้นเป็นลำดับในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่สอง เป็นต้นมา และยังพบว่า การดำเนินงานในหอสมุดดนตรีโดยทั่วไปมีลักษณะและเทคนิคที่แตกต่างจากการดำเนินงานวีดิทัศน์ในรูปของหนังสือ

งานบริการ เป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของหอสมุด โดยเฉพาะหอสมุดเสียงได้เสนอความรูแก่ผู้ใช้บริการในอีกรูปแบบหนึ่ง (Lovell 1970 : 7) James Marshall Hughes II (1976) ได้ศึกษาถึงการให้บริการและการใช้เทปบันทึกเสียงแบบคลัมป์ในหอสมุดเฉพาะ 480 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า การให้บริการเทปบันทึกเสียงแบบคลัมป์ในหอสมุดเฉพาะมีมากใน 3 สาขาวิชา ได้แก่ การแพทย์ การบริหาร และกฎหมาย ผู้ให้บริการเทปบันทึกเสียงคำบรรยายส่วนใหญ่เป็นนักศึกษากฎหมายและนักศึกษาแพทย์ โดยผู้ใช้บริการส่วนใหญ่นิยมฟังเทปบันทึกเสียงในบริเวณที่จัดไว้ เป็นสัดส่วนเฉพาะบุคคลและโดยเฉลี่ยใช้ครั้งละประมาณ 20-30 นาที ในคานงานเทคนิคหอสมุดส่วนใหญ่มีการจัดหมู่และทำบัตรรายการ โดยใช้ระบบการจัดหมู่ของหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน ระบบทศนิยมคิวอี้ และระบบที่กำหนดขึ้นเอง หอสมุดส่วนใหญ่ให้บริการยืมเทปบันทึกเสียงแบบคลัมป์ แม้ว่าจำนวนที่จัดให้บริการยังมีค่อนข้างน้อย นอกจากนี้การให้บริการเทปบันทึกเสียงในหอสมุดเฉพาะยังช่วยให้ผู้ใช้บริการได้รับข่าวสารในอีกรูปแบบหนึ่ง นอกเหนือจากสิ่งพิมพ์และที่สำคัญคือ ประหยัดเวลาของผู้ใช้ เนื่องจากสามารถ

ปฏิบัติงานอื่นใดภายในขณะรับฟังรายการ แต่ในขณะที่เกี่ยวกับห้องสมุดก็มีข้อจำกัด
ในด้านปริมาณและคุณภาพของเทปบันทึกเสียง รวมทั้ง เครื่องมือที่ให้บริการ
อันได้แก่ เครื่องเสียง และอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบ

นอกจากเทปบันทึกเสียงแบบคาสเซตแล้ว ฟิล์มภาพยนตร์ก็มีบทบาทสำคัญ
ในห้องสมุดเสียง Lucienne Gilberle Maillet (1982) ได้ศึกษาถึงกรณีศึกษา เรื่อง
ของฟิล์มภาพยนตร์ทางการศึกษา 3 ระบบคือ ระบบหัวเรื่องของหอสมุดรัฐสภา
อเมริกัน ระบบ National Information Center for Educational Media (NICEM)
และระบบ Preserved Context Indexing System (PRECIS) โดยการวิเคราะห์
ตัวกรณีศึกษา เรื่อง และสัมภาษณ์ผู้ดำเนินการจัดทำกรณีศึกษาทั้ง 3 ระบบ ในด้านการ
จัดทำกรณีศึกษาของฟิล์มภาพยนตร์โดยเฉพาะ ผลที่ได้ทำให้ทราบว่ากรณีศึกษา เรื่องของ
ระบบ PRECIS เป็นเครื่องมือช่วยคนที่ใช้โคสสะควกและเป็นประโยชน์กว่าระบบอื่น
เนื่องจากการโยงหัวเรื่องอย่างค่อเนื่องกัน อย่างไรก็ตามทั้ง 3 ระบบ ยังขาด
มาตรฐานการให้หัวเรื่องที่แน่นอน

ในประเทศไทย มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัสดุเสียงอยู่เพียงเรื่อง
เดียว โดยกล่าวไว้ เป็นเพียงส่วนย่อยส่วนหนึ่งของงานวิจัยเท่านั้น คือ งานวิจัย
ของ เฉลิมศักดิ์ ชูปวา (2522) ซึ่งได้สำรวจสภาพการดำเนินงานวัสดุไม่ตีพิมพ์
ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยในด้านการเลือกและการประเมินค่า การจัดหา การ
เตรียมก่อนให้บริการ การวิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการ การจัดเก็บ
และการบำรุงรักษา งานบริการและกิจกรรม ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากการสำรวจ
เป็นค่าตอบจากแบบสอบถามซึ่งส่งให้หัวหน้าบรรณารักษ์และบรรณารักษ์ห้องสมุด
มหาวิทยาลัย 23 แห่ง อันได้แก่ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในส่วนกลาง 15 แห่ง
และส่วนภูมิภาค 8 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า จากห้องสมุดมหาวิทยาลัย 23 แห่ง
วัสดุไม่ตีพิมพ์ที่มีบริการในห้องสมุดส่วนใหญ่ ได้แก่ รูปภาพ (ร้อยละ 86.96)
ฟิล์มสกริป และเทปบันทึกเสียง (ร้อยละ 78.26) เทกซ์ (ร้อยละ 39.13)
และฟิล์มภาพยนตร์ (ร้อยละ 34.78) ส่วนอุปกรณ์ที่มีบริการในห้อง
สมุดมากที่สุดคือ เครื่องฉายสไลด์ (ร้อยละ 69.57) รองลงมาคือ เครื่องบันทึก
เสียง (ร้อยละ 60.87) เครื่องฉายภาพยนตร์ (ร้อยละ 39.13) และ
เครื่องเล่นจานเสียง (ร้อยละ 34.78)

เนื้อหาของวิศุคไม่ตีพิมพ์ที่มีบริการในห้องสมุดส่วนใหญ่ได้แก่
 หมวด 300 สังคมศาสตร์ รองลงมาคือ หมวด 600 วิทยาศาสตร์ประยุกต์
 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ James Marshall Hughes II ที่พบว่าการใช้บริการ
 เทปบันทึกเสียงแบบตลับในห้องสมุดเฉพาะมีมากใน 2 หมวด คึงกล่าวเช่นกัน
 คือ ในสาขาวิชาการแพทย์ การบริหาร และกฎหมาย ส่วนคู่มือกำหนดหัว เรื่อง
 ของวิศุคไม่ตีพิมพ์ที่ใ้มากที่สุดคือ หัว เรื่องระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน และ
 หัว เรื่องภาษาไทยของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย โดยห้องสมุดส่วนใหญ่
 มีการจัดทำบัตรรายการวิศุคไม่ตีพิมพ์ และชนิดของบัตรรายการที่จัดทำส่วนใหญ่
 เป็นบัตรชื่อเรื่อง ในคานอาคารสถานที่ที่จัดใ้บริการวิศุคไม่ตีพิมพ์ ห้องสมุด
 ร้อยละ 54.55 มีสถานที่เป็นเอกเทศ และร้อยละ 69.57 ติดเครื่องปรับอากาศ
 ในห้องสมุด สำหรับปัญหาในการดำเนินงานวิศุคไม่ตีพิมพ์นั้นห้องสมุดส่วนใหญ่
 ประสบปัญหาคานการจัดหา รองลงมาคือ คานการเลือกและการประเมินค่าวิศุค

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง

1. สภาพและการดำเนินงานห้องสมุดเสียงในประเทศไทยใน
 คานการบริหาร งานเทคนิค งานบริการ รวมถึงโสตทัศนวิศุค และสิ่งพิมพ์
 ที่จัดใ้บริการ
2. ปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน
 ห้องสมุดเสียงในประเทศไทย

แนว เหตุผล

การจัดดำเนินงานห้องสมุดเสียงที่ดี และมีระบบจะทำให้ห้องสมุด
 เสียงสามารถใ้บริการใ้ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ และทำหน้าที่ในฐานะ
 เป็นแหล่งบริการทางวัฒนธรรม สื่อทางการศึกษา และศูนย์กลางรวบรวมความรู้
 และข่าวสารในรูปแบบหนึ่งใ้ได้อย่างแท้จริง

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาถึงการดำเนินงานห้องสมุดเสียงในประเทศไทย
ขอบเขตของการวิจัยจำกัดเฉพาะห้องสมุดเสียงที่มีการจัดดำเนินงานในก้นข้าง ๆ
ตามหลักวิชาบรรณารักษศาสตร์ และเรียกชื่อเป็น "ห้องสมุดเสียง" "ห้องสมุด
แผ่นเสียง" หรือ "ห้องสมุดดนตรี" อันได้แก่ ห้องสมุดเสียงของมหาวิทยาลัย
ที่ขึ้นอยู่กับแผนกห้องสมุด ห้องสมุดคณะ หรือห้องสมุดภาควิชา และห้องสมุดเสียง
ของโรงเรียน รวมทั้งห้องสมุดดนตรีของหอสมุดแห่งชาติและหน่วยงานอื่น
รวมทั้งหมค 8 แห่ง คือ

1. ห้องสมุดเสียง แผนกห้องสมุดเสียงและโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์
มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
2. ห้องสมุดเสียง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ห้องสมุดแผ่นเสียงและม้วนเทป ภาควิชาสื่อสารมวลชน
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
4. ห้องสมุดเสียง โรงเรียนสตรีวิทยา
5. ห้องสมุดเสียง โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
6. ห้องสมุดดนตรี "ทูนพระหม่อมบริพัตร" หอสมุดแห่งชาติ
7. ห้องสมุดดนตรีสยามกลการมิวสิคฟาว เเคชั่น
8. ห้องสมุดแผ่นเสียงและแถบเสียง สถานีวิทยุกระจายเสียง
แห่งประเทศไทย

การศึกษานี้ไม่รวมถึงหมคเสียงที่เป็นส่วนหนึ่ง ของวัสดุห้องสมุดหรือ
แผนกโสตทัศนศึกษาของห้องสมุดหรือสถาบันนั้น ๆ และไม่รวมถึงห้องสมุดศิลปวัฒนธรรม
ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ เนื่องจากยังไม่มีการจัดดำเนินงานตามหลักวิชาบรรณารักษศาสตร์
โดยมีสิ่งพิมพ์ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของห้องสมุดศิลปวัฒนธรรม และมีวัสดุเสียงจัดเก็บไว้ให้บริการ
ถ่ายสำเนาเท่านั้น และในการศึกษาการดำเนินงานห้องสมุดนี้จะศึกษาเฉพาะสภาพการดำเนินงาน
และปัญหาในการบริหาร งานเทคนิค งานบริการ รวมถึงโสตทัศนวัสดุ และสิ่งพิมพ์ที่จัดไว้ให้บริการใน
ห้องสมุดเสียงเท่านั้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดเสียงจากหนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ
2. สํารวจสภาพห้องสมุดเสียงทั้ง 8 แห่ง โดยการสังเกตการณ์ ควบตนเอง เพื่อศึกษาสภาพทั่ว ๆ ไปของห้องสมุดและเป็น ข้อมูลในการสร้างแบบสัมภาษณ์ในข้อ 3 และข้อ 4
3. สัมภาษณ์บรรณารักษ์หรือบุคลากรที่รับผิดชอบงานห้องสมุดเสียง ทั้ง 8 แห่ง จำนวน 8 คน โดยสร้างแบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบ่ง ออกเป็น 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ประวัติและพัฒนาการของห้องสมุดเสียง
 - ตอนที่ 2 การดำเนินงานห้องสมุดเสียง ซึ่งครอบคลุม ถึงการบริหาร งานเทคนิค งานบริการ รวมถึงโสตทัศนวัสดุและสิ่งพิมพ์
 - ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานและ ขอเสนอแนะ
4. สัมภาษณ์หัวหน้าหน่วยงานของห้องสมุดเสียงทั้ง 8 แห่ง จำนวน 8 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ
 - ตอนที่ 1 สถานภาพของหัวหน้าหน่วยงานและความ สนับสนุนในการดำเนินงานห้องสมุดเสียง
 - ตอนที่ 2 โครงการในอนาคต
 - ตอนที่ 3 ขอเสนอแนะ
5. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการ ดังนี้คือ
 - 5.1 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์บรรณารักษ์ ตอนที่ 1 (ประวัติและพัฒนาการของห้องสมุดเสียง) และจากแบบ สัมภาษณ์หัวหน้าหน่วยงานห้องสมุดเสียง ตอนที่ 2 (โครงการในอนาคต) ให้นำเสนอไว้ในบทที่ 2

5.2 ข้อมูลคอนอื่น ๆ ของแบบสัมพัทธ์ทั้งสองชุด
ไค้นำไปวิเคราะห์ไว้แบบที่ 3 โดยนำค่าคอมมาแจก
แรงความถี่ หาค่าฐานนิยม (Mode) และค่าการกระจาย
กระจาย (Index of Dispersion) เพื่อหาความแตกต่าง
ของแต่ละห้องสมุด โดยไชสูตร (Loether 1974 : 151)

$$D = \frac{K(N^2 - \sum f_i^2)}{N^2 - (K - 1)}$$

6. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
7. รายงานผลการวิจัย อภิปรายผล และขอเสนอแนะ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ คาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังนี้ คือ

1. ทราบถึงพัฒนาการ และสภาพการดำเนินงานห้องสมุดเสียง
ในประเทศไทย
2. ทราบถึงปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งขอเสนอแนะในการ
ดำเนินงานห้องสมุดเสียง เหล่านั้น เพื่อเป็นแนวทางใน
การแก้ปัญหาและวางแผนปรับปรุงการดำเนินงานห้องสมุด
เสียงในปัจจุบันและอนาคต
3. เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาจัดห้องสมุดเสียง ซึ่งจะ
ช่วยเอื้อให้การศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์ และวิชาการ
แขนงอื่น ๆ ได้รับประโยชน์จากบริการห้องสมุดเสียงมาก
ยิ่งขึ้น อันจะเป็นผลให้กิจการห้องสมุดเสียง เป็นที่ยอมรับ
อย่างกว้างขวางขึ้นในฐานะแหล่งอนุรักษ์และส่ง เสริม
วัฒนธรรมของชาติ

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินงาน	หมายถึง	การจัดดำเนินงานห้องสมุดเสียงในด้านการบริหาร งานเทคนิค และงานบริการ
การบริหาร	หมายถึง	การดำเนินงานในบรรลุลักษณะประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งครอบคลุมถึงด้านอาคารสถานที่ คุรุภัณฑ์ บุคลากร การเงิน วัสดุทัศนวัสดุ และสิ่งพิมพ์
งานเทคนิค	หมายถึง	งานที่เกี่ยวข้องกับการจัดหา การวิเคราะห์ เลขหมู่ และทำบัตรรายการ การบำรุงรักษา วัสดุทัศนวัสดุและสิ่งพิมพ์
งานบริการ	หมายถึง	การจัดบริการ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ และการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดเสียง
ห้องสมุดเสียง	หมายถึง	ห้องสมุดที่มีการจัดหา จัดเก็บ และให้บริการ เทปบันทึกเสียง แผ่นเสียงและภาพยนตร์เสียง เป็นหลัก รวมถึง "ห้องสมุดแผ่นเสียง" และ "ห้องสมุดดนตรี"
ห้องสมุดดนตรี	หมายถึง	ห้องสมุดที่มีการจัดหา จัดเก็บ และให้บริการ เทปบันทึกเสียง แผ่นเสียง และสิ่งพิมพ์ทาง คานดนตรีเป็นหลัก เป็นส่วนหนึ่งของ "ห้องสมุดเสียง"
บรรณารักษ์	หมายถึง	1. ผู้ที่ใดรับมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานห้องสมุดเสียง 2. หัวหน้าหน่วยงานที่อยู่ในตำแหน่งบรรณารักษ์
หัวหน้าหน่วยงาน	หมายถึง	ผู้ที่รับผิดชอบในกิจการห้องสมุดเสียง เช่น ผู้อำนวยการ รองคณบดี หัวหน้าแผนก หัวหน้าภาควิชา และผู้บริหารสูงสุดของห้องสมุด ซึ่งมีชื่อเรียกเป็นอย่างอื่น